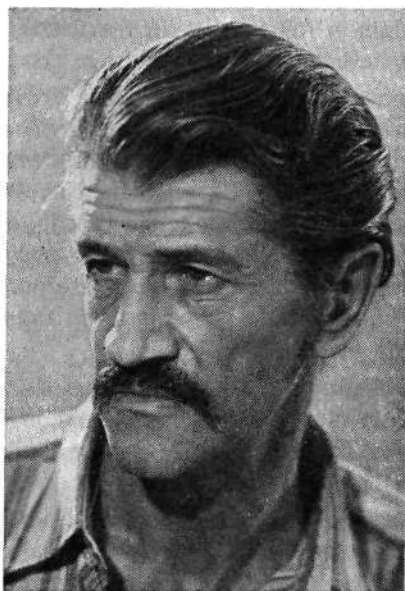




Vitomil
Zupan

Zelena dvorana do konca

Jemljem v roke neke potiskane papirje, revije, časopise, berem vso zmedo zadnjih desetletij črkostavstva v vseh jezikih sveta. Prehajamo v obdobje največje neznanosti — z občutjem vseznajanja. Izmišljenost prevladuje nad izkušnjo, in to nikakor ni naključje. Ni naključje, da se celi tabori spopadajo na bojiščih organizacije znanosti, šolstva, medicine, organizacije dela in cele vrste praktičnih področij dejavnosti. Ni naključje,

da o vsem veliko vemo, malo pa znamo koristno uporabiti. Novi srednji vek, zakaj ne? Zastrupljanje studencev, pogromi na Žide, skrivne sekte, bičarji, strastni pridigarji, sveti zločini, oznanjanje konca sveta in pozivi na rešitev. Res je, želel sem vedeti veliko, slutil sem še daleč onstran možnosti.

Lepega dne sem se zavedel, da sem uničil vse možnosti stikov z ljudmi tega istega sveta (a to je trajalo in trajalo, bolelo in bolelo, predvsem pa ni bilo jasno, ne meni ne njim). V noči sijoče površine sem prešel tisto mejo. Tole zemsko telo se mi je skrotovičilo ko star krompir, zbolelo me je v okončinah, ki so postale nepotrebne. Zdaj natanko vem: spoznati — to ne pomeni postati močan, to je neka čisto drugačna kategorija pripadanja. Stopam pod drevesom, občutim njegovo žarčenje nad seboj, v možganski skorji; dvignem dlan in jo položim nad lobanjo; ne vem, občutim, slutim, čeprav z zelo majhno močjo. Je pa odkrita v meni neka nova sposobnost, plod tridesetletnega blodnega dela. Ne poznam je natanko, ne morem je posredovati nobenemu sozemljanu, a tudi zatajiti je ne morem. Ko v tem stanju berem sestavke različnih namišljenih vidcev, senzacionalnih psihiatrov in trgovcev z vznemirljivostmi, jim vidim skozi tkivo tja do izvršne cevke. Ni pomoči. Tako pojdemo naprej. Cele mreže prebrisanih pol-človeških opic sedijo krepko in oprezno na svojih položajih. (Opica — recimo, da vemo, kaj je; človek je na primer nekakšna višje razvita žival; pol-človeške opice pa obvladujejo svet s policijo, z armadami in z obveščevalnimi službami; ta — zlitina — odloča, kaj naj napreduje in kaj naj propade.)

Moja misel je zapisana propadu (obsojena je na propad). Nikjer ni nič več, kar bi nam omogočalo stike. Recimo, da sem na nek način ohranil svojo

snovno dimenzijo (v svoje breme), vendar pa sem si že davno, ne da bi se zavedal, pridobival novo (v svojo blaženost). Ko sem obvisel na sredi med hudim in čudovitim (med peklom in rajem, po starem rečeno), je trajalo še kar precej časa, preden sem se zavedel, kako in kaj.

Dva človeka ne moreta govoriti o istem, ista beseda v dveh ljudeh ne more pomeniti istega. Beseda lahko pomeni samo sebe, nič drugega. Nihče doslej še ni ostrmel nad možnostjo, da se spremenijo zvočni valovi v elektromagnetne, pa spet nazaj v zvočne. Lastni izum človeštva je postal svetu vsakdanjost brez nadaljevanja. Govorim, pišem besede, a ne kot izumitelj — temveč kot izumljenec v neki ustavljeni fazi razvoja. In nič ni bolj bridkega kakor govoriti v jeziku stare, preživele razsežnosti — o novi razsežnosti. Ni izključeno, da bo to postalo nekoč jasno in znano. Tudi staroveške pisce se učimo brati na novo.

Ko nastane ta neznatni premik, je težko uporabiti besedo za opis. Premik je nemara samo prehod neke meje, neke črte, neke omejitve — ali celo neke spojitve? Ni v prostoru kakor ga dojemajo človeška čutila — in tudi s časom te vrste nima zveze.

Ker je treba zelo pozabiti, se spomin v nas (čisto napačno vzgojen) zelo upira. Pri tem nastaja prav neprijetna mešanica sanjskih dogajanj, domišljij-skih prikazni, dogajanj iz spomina, in celo nečesa, kar smo bili vajeni imenovati stvarnost (šolsko opredeljena, v resnici najhujša blodnja). V tem mučnem (recimo: v tej peklenški zmed) pa venomer živi vera v možnost, da bi našli ravnotežje, pravo pot gledanja in dejanja (pot v raj). Misel preskakuje ves čas od imenovanja konkretnosti — proti združevanju v abstrakciji in nazaj. Z odmišljanjem skušamo ustvariti abstraktne pojme (tri točke in idealni trikotnik med njimi, ali pa svoboda posameznika v svobodni družbi), s premišljanjem pa neprenehoma uporabljamo te idealne sheme v vsakdanjosti: pri današnjem stanju človeške družbe seveda pri tem doživljamo napor, upor, predvsem pa razočaranje, vsekakor trpljenje. Dolgo sem bil prepričan, da imam o človeku kot o bitju — slabo mišljenje. To je bilo zato, ker nisem ločil organskih, psihičnih in družbenih polj v njem. Bolečina je pogojena organsko, z vlakni, ki jih je mogoče prijeti v roko; duševna muka (brez organske podlage) je že nekaj, kar težko umevamo; družbeno trpljenje je podvrženo ugovarjajočim si razlagam. Vemo pa (iz vsakdanjosti), da je v nas tudi možnost slasti, užitka, blaženosti (telesne in duševne), da vera v srečo ni samo namišljena blodnja. In tu smo obstali pred uganko.

Prva begajoča resnica je: anatomija živčevja ni ugotovila nobenega vlakna, ki bi prevajalo slast (ta pa v telesu brez dvoma je). Drugič: izvori duševne muke so raznovrstni, včasih segajo visoko v miselni svet, v doživljajski amfiteater otroštva, v fobije in averzije, ki jih posameznik ne more razumeti, doumeti, razvozlati (tudi na kavču psihiatra ne). Tretjič — družbeno trpljenje je normalno stanje ljudi v različnih družbenih oblikah. Če že pišem o tem (lahko tudi ne bi), moram izraziti svoje razočaranje nad nevroanatomii, ki niso našli najmanjše sledi česa »pozitivnega« v naših živčnih napeljavah. Študij sadizma in masohizma (zelo bedaste definicije) nam kaže,

da je velika verjetnost sovпада bolečine in užitka (slasti). In če to je (pa je), potem tudi duševna muka spremeni svoje oblike. In v istem trenutku tudi družbeno trpljenje. O tem moram zapisati nekaj besed, ker sem v stanju hude muke. (Čeprav smisel in nesmisel premišljanja v višinah izgublja uporabnost.)

(Odstavek o smislu in nesmislu bom črtal; saj bi mu moral dodati premislek o namenu misli, dejavnosti sploh, s tem pa nemara življenja.)

To so tista kratka časovna obdobja, ko se šumi spremenijo. Šumi od zunaj in šumi v nas: kateri prevladujejo? Mozart je šum nekega obdobja želje po urejenosti, Wagner upor zoper tedanjo urejenost. Nočem govoriti o glasbi; slišim jo iz raznolikih obdobj; zdaj je vse drugačno. Zdaj šum ni več šum, glas ni več glas.

DVAKRAT SEM OBŠEL SVOJ ČUDNO GIBLJIVI PROSTOR. Nikjer namreč ne zadenem ob oviro, ko da se stene odmikajo pred menoj — in to me navdaja z negotovostjo. Svetloba: je in ni. Barva zelenkasto-sivo-rumenkasta, je ali ni. Čisto lahko, komaj zaznavno brnenje občutim: ne vem, če to ni samo utrip lastnega ožila?

Morda sem izbran zato, ker imam čisto posebno odporen živčni sestav? Ker imam sposobnost, da se vključujem in izključujem, da sem bolj ali manj prisoten, in da celo zavestno poveljujem svojemu telesu — včasih prav v nasprotju s trenutnim položajem? Izključim — na primer lahko — strah, in postanem želva. O nepravem času vključim jezo in me spreleti napadalnost. Predam se lahko omotici — in nič me ne prebudi, ne vznemiri, ne dvigne na noge. Napravim si nepravilno satirično-humoristično predstavo, smehljam se in se norčujem s seboj. Trpim, žalostim se, spominjam se — a lahko vse izven pogojenega iz okolice. Ker imam v sebi neko sposobnost, o kateri sem nekdanj slutil, vedel pa premalo. Edino, česar ne morem premagati v sebi, ali si podrediti, ali drugače urediti — je radovednost. Z njo krotim celo negotovost. Nečesa ne morem ugotoviti, ali je še kakšna sposobnost upa v meni?

Kako so izvedeli, da ta stara madžarska melodija zbuja v meni mehak, vznemirjajoč, rastoč element čustvovanja? Žalost, strast, hrepenenje; čeprav ne vem za vzrok otožnosti in ne za cilj hrepenenja. Val gre skozme in jaz mu moram prisluhniti; nekako lažji in boljši postajam — in nenadoma me prešine nekaj ko slutnja nečesa radostnega. Nekaj se giba, težko je opisati, kako. Kakor da bi bil pod vodo, v katero prodirajo nekakšne lise svetlobe. Vendar je ta »voda« zelo lahka in gibanje v njej prav ugodno. Verjetno bi lahko delal velike skoke, morda bi lahko celo letel nad tlemi (ki jih seveda ni), a niti na misel mi ne pride, da bi poskusil. Negotovost v meni me sili v oponašanje premikanja, kakor je nekoč nekje bilo. Tudi tisto »nekaj« se giba zlagoma, kakor da se mi plašno približuje. Gledanja, videnja enako ne potrebujem kakor poslušanja; sploh so vsi na ven uprti telesni čuti docela brez pomena. Brez posledic lahko pozabim na besedice kakor »tu«, »tam«, »kje«, »kdaj« — edino, kar me vznemirja, je stara temeljna kartezijanska postavka »mislim, torej sem«. Mimo te ne morem, vse drugo pa lahko je, lahko pa tudi ni. Če sem spregovoril o nekakšni barvi, je bil to samo skro-

men, približen poizkus nekakšne primerjave, ki jo lahko takoj zanemarim. Naslanjač, postelja, miza, steklenica, kozarec, luč z zaslonom, papir, črke — vse to je lahko nekako v meni (ali celo pred menoj) od »nekod«, od »nekdaj« (kar mi nič ne pomeni) ... in še veliko bolj čudne stvari lahko so na ta način (drevo, cesta, oblak, konj, travnik, stroj) ali celo »mimoidoči možak«, sedeča ženska, dojenec, žoga, kruh, vžigalica, letalo, moja roka ... in vrsta gibanj, stikov, razmikov, premočrtnih letov, kroženj, predvsem pa prehodov, prehodov, sprememb, preoblikovanj.

»Tisto« se približuje, odmika se, spet se bliža, spet se utrne od mene; vem, zakaj ne more do mene: ker v meni še ni pripravljenosti za sprejem. Pomisliti moram na Aristotela, ki veže misel nekako tako: bila je možnost za nastanek sveta, bila in bila je — svet pa je nastal, ko so se ustvarili ugodni pogoji. Tako sem nastal sam, tako si nastal ti, tako nastane vsako gibanje, vsako dejanje, celo vsaka misel. Možnost je, da se srečam s »tistim, kar se mi približuje«, a ugodnih pogojev še ni. Pač pa nemara nastajajo? V meni namreč ni odpora, ne strahu in čedalje manj sem zmeden. Val hrepenenja iz tiste melodije mi je vlil tenko pričakovanje. Prisilim se, da zagledam svojo roko, kakor je (nekdaj nekje) bila, iztegnem jo predse, čisto nalahno se odženem od tal (nič posebnega), odgrnem si lase s čela, sedem na stol, vstanem, ležem na široko posteljo, povaljam se po njej in spet vstanem, natočim si kozarec temnordeče pijače (da, prav temnordeče, v to se prisilim; hočem, da je vse kakor nekdanj nekje). In prav nič se ne motim: »tisto« se počasi bliža, ne odmika se več ko v strahu. Že začutim droben odmev, samo čustveno razpoznaven, a jasen, zelo podoben vsebini »mislim, torej sem«. Še sem sposoben za up, šepne lastna misel kot odgovor. In zdaj mi ni več mar blodnih prikazni gorovja, mest, morja, strojev, živali, rastlin, igrač, mesarskih izdelkov, sadja, žuželk, matematičnih obrazcev, vislic in lučk v vaseh pod hribi (vse to in še marsikaj je venomer hodilo za mano); postajam kakor stara cerkev, v katero se vrača duh po kadilu (po zelo dolgem času); podobe mučencev na steni izginjajo v sencah, vsak čas se bodo oglasile orgle. Tihota že drgeta od napetosti.

In tedaj se me dotakne.

Če res ali ne, ne vem; a to zdaj tudi ni prav nič važno.

Orgle se niso oglasile, tudi zvon ne; samo tisti starinski zidovi so se razmaknili, odšli so nekam v ozadje. Jutro. Rosa se blešketa na travnih bilkah in na nizkem grmičevju. Jutranje sonce, da, prisežem, da je sonce; pa tudi če bi ne bilo — kaj potem?

Odpovedal sem se gledanju, poslušanju; odvalil sem svoje telo, da bi se odzivalo lastnim varljivim čutom. Vso zmedo prikazni nekdanjih stvari in dogajanj sem si podredil, kakor za igro ali celo za igračo. A tu je nastalo nekaj novega: ta dotik. Kaj naj storim, da ne poškodujem svojega komaj pridobljenega miru? (Možnost za nastanek sveta je bila ... je bila ... in bila ... potem so nastali ugodni pogoji ...) Neskončno se vznemirim (kot svet ob svojem nastanku), kri občutim v svojih očeh (kri ob rojstvu), hladna zona me spreleti (srh napovedane smrti). Obvladati skušam notranji drget — in se obrnem (ali se mi zazdi, da se obrnem) k »tistemu, ki se me je dotak-

nilo«. Sobana (ali kaj, nekaj širšega, dolgega, visokega) v zelenem (recimo) — in v njej nekaj lepo razpostavljenega zlato rumenega pohištva. Razočaran zagledam tam na podolgasti nizki mizi kupe knjig in revij, nekaj pepelnikov, vazo z ovelim cvetjem in vso tisto znano šaro (praznih cigaretnih škatelj, map, papirjev, počekanih listkov, jabolčnih ogrizkov, tam je tudi znani lovski nož, neka izrezljana figurica, košarica s piškoti), vidim police z mrtvimi knjigami nekakšne preproge, odvržen suknjič, letne sandale, viseče podobe, vitrino z navlako, no, in take reči. Začno se mi prikazovati obrazi mučencev iz tiste cerkve, posmehujejo se mi in me izzivajo, ko da sem jaz kriv njihovega trpljenja, ko da sem si jih jaz izmislil.

In vendar se me je »tisto« dotaknilo. Ne samo to: tisto se me še zmeraj dotika, nekaj pričakuje od mene. Noben umik ni možen — pa tudi ne zaželen. Samo: kaj je treba storiti, da »tisto« ugledam, da »tisto« občutim, zaznam, dojamem? Milo, tenko, lahno — pa tudi divje, vroče, uničujoče, pollaševalno, gospodovalno. Gladko in hrapavo, oblo in kostnato, dišeče in smrdeče, privlačno in odbijajoče, razumevajoče in tuje. Samo to vem, ker občutim. Ne tu ne tam, ne zdaj ne prej ne kasneje, ne tako ne drugače.

Zadišalo je po ženskem spolu. Zdaj vem, kako so trpeli puščavniki v toplih poletnih večerih, kako so se zvijali od gnusa in poželenja hkrati. Vse muke in blaženosti so hkrati spuščene z verig. Bič žvižga nad telesom, ki ni krivo. Vse pornografije se spomnim v odlomku trenutka, vseh možnosti, vseh presenetljivosti, vseh zločinov, vseh ubogih koprnenj, vseh zlorab, nočnih skrivnosti, izdanih upov.

Preden sem izvedel, kdo je, kaj in kakšna je, sem ji položil roke na rame in povetil glavo.

»Bog me ne mara,« sem rekel otročje, »in čemu tudi bi me maral?«

Objela me je krepko in poželjivo; zaslutil sem, da je mlada, močna, premočrtna. In da je zato treba kar k stvari. Zadnjič so mi poslali nekakšno starko.

* * *

Treba si je na moč prizadevati, da bi živeli tudi, kadar smo hudo bolni od nebitja. To pa dosežemo samo z izražanjem. Izražanje je ostro zvezano z dojetjem. Poslušal sem lačnega leva v Angoli, a v njegovi klimi, pa sem poslušal lačnega leva v trdi zimi tamle pod Rožnikom. Treba je verjeti, da kdo izražanja sprejema. Levi so nekako lena in ne preveč občutljiva bitja. Samice lovijo za njih. O teh rečeh sem izvedel tam na mestu veliko.

Ženska, ki me je objela, se mi je zazdela levja. Tudi duh je imela po zvereh. Govorila je, niti besedice nisem razumel. Govoril sem ji — pesek v veter. Imela pa je žlahtno kožo... valovite, mehke in ruse lase, vsekakor je bila nekaj ženskega. Ne morem zapisovati normalno, vse to je zmeda v zmedi. Zelo težko je slediti dogodkom, ki so ali pa jih sploh ni.

Stari način izražanja z besedo? Ne hodite za menoj! Niso nam podobni. Ona le še nekako je, vzeta iz istega sveta, govori, čeprav ne razumem niti

zloga. Naga, oblečena, na pol oblečena? Ne vem. Je pa, če to ni kakšna vražja šala. Spreletavajo me misli iz tistega nekdanjega sveta, na primer osamljenost posameznika v veliki družbi. Že tam smo bili na napačni poti. Namesto da bi raziskovali pripadanje, smo se spustili v teorije o samoti. Mislili smo, da je razglabljanje o nevidni pripadnosti, o izračunani pripadnosti in o strasti — zastarelo, čeprav so to samo različna spreminjanja mase v energijo in energijo v maso. Predvsem pa se nismo zanesli na zelo utemeljene dvome o teorijah prostora in časa.

Vse to zdaj hodi za menoj. In že deluje v meni, čeprav si jemljem razdaljo, saj neprenehoma skušam doumeti tisto, kar je sicer morda prepozno, a je na razpolago za doumevanje. Ker ničesar drugega ni, ker je samo to in to, se bom pač moral posvetiti samo temu in temu.

Pustim, da deluje v meni predstava te ženske, da me meče iz ravnovesja njen mik, njena gladka koža, njen hripavi glas, njeno čvrsto meso, njeni udje, njen hrbet, njeno lasovje ... pa čeprav ... pa čeprav ... je res ali ni ... in čeprav naju opazujejo.

Morda se znam potuhniti, morda.

Morda imam še sposobnost upa?

Njen levji duh? Levi so zanikrna mačja sorta, v svoji domovini samolastna, lena in tudi lokava. V safari parkih na nizozemsko-nemški meji spreminjajo vedenje (zaradi okoliščin, zlasti pa zaradi zim. V svojo moč še verjamejo, pa tudi v revmo, lokavost pa docela izgubijo. Tudi jaz sem toliko časa živel v neprimernih okoliščinah, da sem moral izgubiti svoje naravno (če sem to imel?) vedenje.

Edino, česar ne morem do kraja izgubiti — je moja nečimernost.

Kožo imam golo, nikomur ne morem ukazovati, ne verujem v napeljave lastnih živčnih vlaken. Izvržen sem iz črede. V kaj naj še zaupam? Pri tem — da moja nečimernost kar naprej dela?

Kljub temu postanem lev, kosmata, težka zverina z rdečkastimi očmi. A v meni ni te zveri brez razumevanja. Čeprav mi razumevanje ni nikoli v spominu pomenilo kaj velikega. Saj vem vse o prejšnjih rečeh. Ne hodite za menoj!

Tale presneta podstreha dela po svoje, napačno naučena in praktično neuporabna. Zdaj se ne morem več gibati po tistem, kar normalno imenujemo prostor. Čas se nam je izmaknil. Obdržal sem pa še svojo snovno obliko, zoper in za, za in zoper. Neko valovno možnost, pa še nekaj otroških možnosti, hudo je, težko je, a naj bo.

PRIMIMO, OBCUTIMO, jaz in ti in ona. V redu: ne gre, ni, ne more biti. Vedeti bi bilo treba zakaj. Nihče ne ve. Uboga mišljenja javnosti izpustimo.

Kaj je s to našo nečimrnostjo? Mi smo krone stvarstva (izraženo po starem). In iz tega izvira cel roj bednih biološko-socialnih teorij. Na koncu vseh je dvom. Vse skupaj bo treba obravnavati na novo.

V redu: ni lepšega telesa ko to. Ni lepše riti, kot je to, hrbta, nog, vse je dobro izbrano. In?

Kako izrojen, star način mišljenja!

Jaz nisem tukaj, ona ni tukaj, najini odnosi so namišljeni.

Barva namreč ni barva, odnos ni odnos, prostora ni, ne časa, in vsi dotiki so samo namišljeni. Misel terjamo, ko da je, a ni nobenega dokazila zanjo. Vse to so samo naše blodnje, namišljenost, preudarna izračunanost.

Ne more biti, če ni, mora biti, če je, je in ni, mešanica je in ni, črno-bela in barvasta, resnična in iluzorna, dognana in nedoumna. To je.

Vzamem te v roke, čeprav jaz nisem jaz in ti ne moreš biti ti. Kaj pa veva drug o drugem? Nič; nemara se samo občutiva, če je to kaj?

Sprva se moram zelo potruditi, da te vidim, otipam, slišim, potežkam, ovoham, da te občutim toplo in gladko: da te v svojem doživetju postavim predse; da mi začanjaš pomeniti nekaj. Bežim od tebe in se vračam, nespособen za TO, ZDAJ in TUKAJ. Upreči moram svoje tkivo, begajoči spomin, razdejano domišljijo, obvladati svoj dvom o tem, da si. Prevajati te moram iz dojemanja v bivanje — in iz bivanja v dojemanje. Tudi sposobnost za slast moram vzpostaviti na novo. Nekakšno haljo sem potegnil s sebe, tančico; skušam se spomniti, kaj je to prijetna golota. Misel natanko ve, da naju opazujejo. Leživa na širokem ležišču. Hladna vednost o vsem — in vroče poželenje zaradi njene milosti se začneta boleče prepletati v meni. Zdaj prevlada ta zdaj ono. Njeno telo se prižema k meni. Moralo se bo zgoditi TISTO, a ne takoj. Težko je izključiti celotno zavest. To, kar se dogaja, je nedoumljivo, prastaro, bivše, a tudi nastajajoče prihodnje, docela novo. Sprejemam to telo po delih: roka, noga, trebuh, prsi, glava, rit, hrbet, tilnik, lasje, ramena; pa nerazumljive besede, strastni stiski, izzivanje, duh po bitju, njene roke na mojem telesu mehke, vajene, poželjive.

Malo prej bi se ji nemara še z lahkoto odpovedal, zdaj sem se že vdal v nujnost. Lučka zavesti počasi ugaša. Začelo se je brezumno pripadanje. Ko da je res. Mali, blazni up raste — ko da se bo zgodilo nekaj zelo važnega, bistvenega, nezamudnega. Spreminjam se, čutim in vem. Zaman se upiram, zaman skušam ohraniti hladen premislek. Vsa moja vlakna se usmerjajo k njej.

Niti besedice je ne razumem, govori v čudnem, docela neznanem jeziku; in vendar jo razumem po nadihu, po občutju, po slutnji — in ona mene, ko ji šepetam maloumno: ti, sladka, čudna, in take bedarije. V Nigeriji mi je med dejanjem ves čas govorila nekakšne besede in cele stavke tista leporasla uradnica turističnega urada; potem sem jo vprašal, kaj besede pomenijo (v tistem jeziku ibo); odvrnila mi je »I love you« — pa je bilo veliko več. Sredi noči sem se prebudil in jo začutil ob sebi, dolgo, gladko, napeto; potegnil sem ji z dlanjo po telesu — in takoj je začela šepetaje govoriti, bogve kaj. Rekla je, da ji je ime Joyce. To se pa res spomnim. Kakor da je bilo včeraj, prejle, ne daleč nazaj. Kako me je zgrabila, ko sem hotel iz nje — želela si je belega otroka. Ves čas vojne v Biafri je bila v koncentracijskem taborišču, tepena in vsak dan posiljena, je rekla. Kdo ve zakaj sem bil tam? Izvedel sem res veliko, a komu naj to sporočim? Svojim rojakom, po vrnitvi domov? Smešno. Koga zanima cena mrtvega Ibo, za razliko od

živega, za hrano? Mrtev pet funtov, živ deset, no, in kaj potem? Živim TO, ZDAJ, TUKAJ. In tudi tega ne bom imel sporočiti nikomur. Nič ne bo ostalo. Zakaj se torej dogaja? Trikrat sedem je enaindvajset, to so me naučili in to vem; to vedo vsi; vedo tudi, da kot rojak to vem. Tam sem se pa peljal z najetim taksijem, s staro angleško kripo, vozača sem posadil zraven sebe, da poskrbim za svoje življenje, saj ni imel pojma o vožnji; čez reko je bil most, in tam nisva mogla prek, ker so na mostu streljali na tri roparje; bregovi so bili polni gledalcev. Salva, tisti trije so padli, potem še nekaj posameznih strellov. Čakanje — in potem sva se peljala mimo zleknjenih trupel. Nikomur nisem imel povedati, da to čer nekako poznam iz pretekle vojne. Ko sem se vrnil v domovino, sem skušal pripovedovati o streljanju na mostu: gledali so me ko potrebno zlo, koga pa zanima takole bedno streljanje? Vsak zase, vsi zoper vse; ne obremenjuj spomina s tujimi zgodbami. TO, ZDAJ, TUKAJ, MOJA KORIST, MOJA ŠKODA, to velja, nič drugega. Torej molči, brat. To je treba vedeti. Napiši, kaj boš govoril. Govorjeno se sliši, če drugega ne, je treba pri pogovoru delati obraz, ki izraža poslušanje; napisano lahko položimo na polico ali v predal. Papir je nastal zaradi varčevanja s silami. Ne misli sredi noči na knjigo, ki so ti jo tiskali; ne misli: berejo. Čedalje bolj imajo polno glavo drugih zadev, lastnih težav, načrtov, vprašanj, razpotij, pa tudi želje po begu iz lastne vsakdanjosti. Zamisli se vanje in razumel jih boš. Saj celo pisec sam sebi včasih zelo težko razloži notranje vzgibe, ki ga ženejo v izdelavo spisov. Tole pisanje naj bi bilo na primer nekakšno sporočilo, ne da bi bilo natančno usmerjeno (kam, komu, čemu). Še pred časom (pred desetletji, stoletji, kaj vem, kakšnimi obdobji, zdaj je pojmovanje časa preprosto izginilo iz mene) so se rojevali ljudje, ki so bistro premišljali, za kaj je neko spisje moralo nastati in komu je namenjeno; pa hkrati ljudje, ki so pustili spisja odmevati v sebi. Verjetno seveda samo v mirnejših obdobjih, ne v časih razpadov cesarstev, celih omik, naravnih katastrof, pričakovanj sodnega dne. Hudo ogroženi bolniki težko berejo zahtevne spise. Bežim od sebe. Moj beg je zaradi nastajajoče pripadnosti (volja se upira želji, a vsi vemo, katera sila bo zmagala).

To so kompjutersko dognali: to žensko bitje je pravo, prejšnje ni bilo. In zdaj pač delamo: oni po svoje, jaz po svoje, to panterko zleknjeno telo ob meni pa je zanje poizkus, zame — beg v raj.

Ni kaj: sprejmi dobro, bojuj se zoper slabo — pa čeprav veš o tej razliki veliko premalo.

Obvestiti vas moram, da dojemam z združenimi čutili in prevajalnimi vlakni; vidno, slušno, otipno, globokootipno, hladno, toplo in bolečinsko-sladkostno — vse to je eno v enem, pa če si to predstavljate ali ne. Tudi duham, tudi trpim. Že se pridružuje tisti starodavni element omik na Zemlji: pripadanje.

Tisto, kar v naši omiki na Zemlji splošno vemo, ne bom opisoval. Kako majhna fizična obrobnoost postane silno važna: polnost njenih prsi, mehkoba njenih dlak, njena vdanost, njena prvinska strast, in še veliko teh reči. (Lasje, prijem njenih rok, duh, ki iz zverskega prehaja na Chanson d'aveugle, njena

živalska vdanost — združena z zahtevnostjo, njen pogled — svetilnik med rešenjem in katastrofo.)

Vse to je lahko prevara, a take prevare so mi ljubše kot neustrezne. Tole si boste težko predstavljali: da jo gledam in ne vidim, da jo otipujem in je ne otipam, da je vse v vsem, enotno, drugačno.

Nečesa pa ne vedo gospodje, bitja, intelligence — ki vodijo poizkus (igra v igri): ta ženska, ta navidezni predmet poizkusa, mojega poželenja in (zaradi lastne rasti, pripadnosti) me navdaja s ČUSTVI. Moje čustvovanje pa me vrača v čas — tega se tisti, ki obvladujejo tole moje bivanje, ne morejo zavedati. Recimo, da sem gluhi in nem, neobčutljiv pa ta trenutek nisem. Vse skupaj je nemara ubogo izgubljeno, če pa ni, daje možnost za neko pre-mišljanje. Seveda ne za staroverske enciklopediste pri nas in pri vas. Pogubiti tiste debele knjige, če hočemo kam naprej.

Seveda nisem docela pri stvari, pri spolnem stiku, ki je nemara važen? Glava govori svoje, vlakna delujejo po svoje. Skušam govoriti (navajene, tolikokrat uspešne) grde besede, ona jih ne razume, mene pa iz nerazumljivih razlogov postane sram.

Umita je, oprana, počesana, negovana, naše rase. Vse v redu opravljava. Morda je nekoliko maloumna? Zelo napeto mi nekaj pripoveduje. A neke besede se preveč ponavljajo. Kako razrešiti stik? Ga povečati ali uničiti? Čudovite sluznice ima. Pogled v prazno. Lahko bi se peljala z jadnico. Lahko bi igrala golf? Lahko bi šla posedet v azurno restavracijo na Azurni obali. Ali pa bi se šla kmečki turizem v naši deželi? Znaš sekati drva? Znaš smučati? Znaš pozabiti prejšnji svet?

Čar njenega telesa in njene prilagodljivosti. Začeti je treba z vero-vanjem v nekaj novega-starega. Nočem pomislekov, nočem dvomov. Vdajam se položaju, zakaj pa ne? Držim v rokah vse, kar je njenega, od spodaj do zgoraj. Glava, trda kost, lasje, zadaj njeno dojemanje.

Rodil sem se in večji del časa preživel tam nekje, kjer se stikajo meje treh ali štirih držav, zelo različnih dežel, za kakšnih sto kilometrov gre; če bi mati obrnila nožnico proti Severu, Jugu, Vzhodu ali Zahodu, bi govoril drug jezik in imel drugačne navade. Čisto naključje, da sem po narodnosti tam in tedaj.

Pri »nas« — je pa v modi že nekaj stoletij govoričenje o moralnosti. Tudi tisti, ki smo se izvili iz te težke province, smo ohranili nekaj moralno ogorčenega. Govoril bom samo o najboljših duhovih svoje (bivše) težke province. Tu so bile dobre, močne duše, ki so se pojavile malo opazno na različnih področjih; tu so bili požrtvovalni, nesebični posredovalci v nesrečah, tu je bil nevidni, mali človek v pogumnem boju zoper velike sile; naučili so nas spoštovati znanstvenike (potem smo premišljali in se krotovičili v dilemah); vcepljali so nam spoštovanje (ali celo navduševanje) do umetnikov (slikarjev, kiparjev, glasbenikov, igralcev, plesalcev, pesnikov, pisateljev, graditeljev), skušali smo preseči zaprtost v obrobni krog. Ni se nam posrečilo. Tisti, ki so spoznali okroglost Zemlje, so bili doma izobčeni. To nas je naučilo zaničevanja njih, ki so se uveljavili mimo ljudstva, mimo tebe, mimo

mene, mimo nas. Oni imajo posetnice, naslove, pisarne in zaščitno osebje. Nomina sunt odiosa. Nečimrni, čvekavi, idejni razgrajči; usmerjeni, oblasti-željeni navidezni ideologi, oholi samozvanci, senzacionalni teoretiki, desni in levi pustolovci na ostrini noža, z njimi pa vsi dvoličneži, ciniki, klečeplazci in legalizirani pollaščevalci (ki so na dnu kriminalci, seveda je pa legalnost in ilegalnost v nekem svetu postala isto, samo definicije so se spremenile), k temu lahko pridenemo še raznovrstne uporabljalce puhlic (fraz), ljudi, ki nimajo v sebi nobene vere.

Težko (vendar po tem strupenem načinu enostavno) je bilo uničiti vero v Boga. Enako lahko je poslati most v zrak. (Teže je most sezidati.) Na majhnem teritoriju smo skušali uničiti Boga. Na njegovo mesto smo skušali postaviti nekega debeluha v gatah. On je vedel vse, on je razsojeval pravico od krivice. Provinca. Do padca atomske bombe je bil tudi Einstein opica, zahodni, dekadentni mislec. Za tem so se tudi vsegamogočni debeluhi v gatah prijeli za glavo.

Nič ni, nič ni bilo, nič ne bo; imeli smo neke vere, neke doktrine, neka splošna znanja; zdaj vsega tega ni več. Saj je to kljub čudni sužnosti never-jetna sprostitev: da ni treba več misliti na debeluha v gatah? Na tistega, ki natanko ve, da je sedem krat sedem enaindvajset, pa ne dvaindvajset, in ne osemnajst. Ker se je naučil, da je moder, ker enostavno vse ve, ker je izumil vsevednost. Kakšen edinstven čudež je, biti zaslužjen od ... po ... ne vem, ne morem vedeti ... samo eno vem, da je drugačno, boljše ali slabše — samo ne tako plitvounmo ko prej. Prijema me, da bi hvalil Boga. On je vedel, on je urejal stvari. On je bil vsepričujoč, ni imel pristranskih pogledov, ni bil ujet v naše male spletke. Potreba človeka po Bogu — to ni nobena neumnost, nasprotno: pri skrajno nizkem stanju naše znanosti bi se prej odločil za vero v Boga (po Spinozi DEUS sive NATURA) kakor pa za malo-umno idejo kakšnega levega nasilnika.

*Daj, da ti zapojem psalm, o Bog:
Kadar na planjavi ni ničesar
nekaj pogrešamo, kar koli, magari sebe ...
Umrli bomo sami, živimo obkoljeni
kako dobro bi bilo, če bi ti bil!*

Moji sosedi ne bi nikoli verjeli, da sem TUKAJ, ZDAJ, TAKO. Oni živijo svoje potrošniško življenje, brez Marxa, brez Boga, brez Freuda, brez Husserla, brez Sartra. Zakaj pa ne? Naše lobanje so sprte med seboj. Vse to je zelo majhna igra možganskih skorij in notranjih izločevalnih žlez. Igra, ki sicer zapleta milijone v smrtonosne igre, pomeni pa nič.

Težko je opisati združenje vseh človeških čutov, vseh prevodnikov, vseh znanih vlaken — v eno, ko vidimo in ne vidimo hkrati, ko slišimo in ne slišimo hkrati, ko nas boli in nam daje slast — hkrati!

Biti, živeti, no, to so besedne iznajdbe. Biti res, živeti zares, to so pa že izumi. Tak izum sem jaz, samo ne vem, od kod izviram? Častna beseda,

ne vem, vendar pa občutim. Čežana. Stranske ceste po naši deželi v sončnem dopoldnevu. Gore v svojem sijaju. Morje v jutranjem blesku. Senožet. Hlev. Pečen kostanj in mošt. Ženska.

Najprej te vleče in vleče, napenja in napenja, cela domišljija je nabrekla, potem — ne da bi vedel kako, ne zakaj, ne kam — brizgneš. Nisem žival, ki po koitu postane žalostna, ne. Je pa nekaj v zavesti cilja. Hočem, moram, nočem, je, ni, zakaj?

Z desnico jo držim, kakor je treba, za bok, levico iztegnem v (kaj?) zrak, v nekaj, v tisto? Lahna groza, ker ničesar ne vemo.

Seveda opazujejo to reč. Oni so vse to uprizorili. Jaz sem samo pozikusni zajček, to vem.

So pa stvari, ki jih ONI ne bodo nikoli izvedeli, to me dviga. Njena noga, prav, glejte njeno golo, lepo, iztegnjeno nogo. Nikoli ne boste izvedeli, zakaj je meni všeč, nikoli, ker ne morete registrirati mojega občutka na nobenem kompjuterju. Opravljeno.

TUKAJ seveda ni tu, ZDAJ seveda ni zdaj; ONA pa je, če oni hočejo ali ne. Zajtrkuješ?, Oprosti če te vprašam? Predvidevam, da bo prvi bralec iz navadnih vrst. Če bralec sploh bo.

Neki misleci, neki pisci, rečejo »življenje« in mislijo, da so se izrazili. Živim, živiš, živijo, živimo, vse je življenje. A kaj je to pravzaprav; stanje, dogajanje, sila (porajajoča in uničujoča)?

Tale trenutek, ko posnemam zelo stare vzore, ko skušam izoblikovati neke misli o sebi in sebi podobnih, ko skušam razložiti svoje stanje, drsim v nezadostnost izražanja. Diham — to se da opisati do določenega stanja (dokler traja potreba po kisiku in delujejo organi za dihanje). Izločam — to je presneto odvisno od spoznanja. Hodim, gledam, poslušam, otipavam, duham, okušam, občutim . . . to je vse že zelo sporno v opisu. Mislim — torej sem, tole se spet sili v ospredje. Živim? Kaj pa je to? Zavedam se? Občutim? Oboje hkrati? To je pa odvisno od boljših in slabših teorij.

ČLOVEK je zelo verjetno bil; morda je sploh še zmeraj nekje, čeprav drugačen, brez dvoma. Nemara so moje misli čisto zastarele in že neuporabne za neko sedanje človeštvo? Samo moja občutja so lahko še zmeraj razumljiva, kakor tudi moje poželenje, moja strast, moje malodušje, moj beg pred seboj (v pozabo, v domišljijo, v slutnjo, v begotni in megleni spomin). Žalosti in vznemirja me, da nobena naša izjava ni resnična, ker taka ne more biti. V rokah držim nekaj, kar se imenuje beseda, nekaj, kar je svoj čas bilo lahko sijajno in je celo zbujalo vtis resničnosti. Zdaj pa je to postalo blazna pena, nekaj samonavzočega, neprijemljivega, izmišljotina v rokah bebecv, politikov, pesnikov; pes, ki ne pripada nikomur.

Tole, kar držim v rokah, je; je na neki način. Celo rad jo imam, na neki način. Trudim se, da bi jo dojel na stari, vajeni način; ne gre. Ne sporazumeva se, kakor sva bila navajena. Ničesar ni, kar je bilo. In nič se ne bo zgodilo, razen tega, kar lahko sama izvedeva. In si — seveda — napačno

predstavlja, deloma z begom v spomin deloma v izginotje. Kradeva slučajnemu srečanju. Sposobnost za dojemanje telesnosti se nama vrača izpod daljnjih obnebij. Majhne, komaj umljive reči postajajo važne. Nekdaj smo videli, predvideli, otipali, izvedeli. Zdaj simuliramo preteklost.

Leži ob meni, ko da je ni in kakor da je navzoča samo po koncih prstov (čudovitega pianista in violonista hkrati). Ona veliko ve, ima nekaj izkušnje, nagon pa silovit. V svojem jeziku govorim neke neumnosti (ko da me je strah resnice), ona pa bog ve kaj v svojem. Zadihana, prava, moja. Moj, tvoja. Nekdaj smo rekli: ljubim te, rad te imam, pogrešam te, ali kaj podobnega; to smo potrebovali.

Obe roke spustim ob sebi, ko ptica, ki bi rada vzletela.

Nič ni tako, kakor je bilo nekdanj. Ni teže, ni okolja, ni tukaj ne tam. Ne da se zapreti oči, ne da se zagledati. ONI ne vedo za moje težave.

Predam se. Strnem vsa možna doživetja, ne zaradi njih, zaradi SEBE in NJE, zaradi trenutka, ki ga ni.

To namreč mora biti, ne vem zakaj.

Njeni goli udje, njeno telo; ne bomo se spraševali — v katerem tisočletju nekega izginulega planeta. Čeprav morda še je. Še. Škoda, da se ne morem spomniti tistih drobnih molitvic, katerih me je učila babica v otroških letih.

Bilo je neko drevo . . . in na njem velika, pisana kača . . . Njeno kožo sem imel doma, prinesel sem jo iz Gvineje, za tristo sililjev, se pravi za tri dolarje na črni borzi.

Doma?

Čista blodnja.

Tukaj? Zdaj? Doma? Same blodnje.

Morda bi se dalo pa kako izključiti kritično misel? Preoblikovati jo v kaj drugega? Menda ni čista propaganda, da je nekoč živela rjava miš, rojka, na nekem polju? Rodila se je in baje umrla. Vmes je doživela vse, kar je mogoče, spolno se je združila s samčkom, rodila je mladiče, navadila jih je na življenje, bežala je pred sovražniki, jedla, pila roso (?), spala, se prebujala, iskala hrano? Občutila razliko v vremenu, v toplini zraka. Kaj si je mislila, ko je letelo v višinah nadzvočno letalo? Nič. Saj je v nevihtah včasih tudi grmelo. Miši nimajo proslav, nimajo ceremonialov, nimajo zgodovine; predvsem pa nimajo sposobnosti gojiti znanja iz roda v rod.

Nas pa je prizadel tako imenovani napredek. Pri tem nizkem stanju odnosov skušamo obvladati nekaj, kar imenujemo zgodovino.

Iz tega poteka me je izvil razvoj dogodkov. Zdaj pa ne smem ostati z eno nogo ujet v preteklost, z drugo pa segati na brv sedanjosti. Pretrgati se na dvojce, to je blodnja, hujša od vsakega dvoma.

Všeč si mi, imena ti pa ne bom dal, gola miš ob golem mišjaku. Všeč mi je, da si tukaj. Zdaj. Taka. Zato.

Gre, saj gre, čedalje bolje gre; seveda bo minilo, a na to ne bova mislila zdajle tukaj takole. Zmotili so se tisti, ki so te poslali, midva se pa ne smeva zmotiti zoper naju. Edino semena ti ne bom dal na pravo mesto, da

ga ONI ne bi zlorabili. Na to prevaro ne računajo. Smejeva se lahko njihovim kompjuterjem. Opeharila jih bova. Vzela, kar nama gre, in nič dala. Kje so te našli, hudiči? Kaj takega sem si želel svoj »živi« dan. Ti ne veš, sladka, kako zamotana reč je človeška spolnost. In to tebi tudi ni treba; o tem naj premišlja tisti, ki se te dotakne. Tebi ni treba vedeti, kakšna je razlika med dotikom ene in druge ženske kože, na različnih krajih telesa. Razlika pa je, in še kakšna! Tolikšna, da lahko ustvarja sovrašтво ali brezumno zaljubljenost, seveda ne sama na sebi; zraven so še besede, zven glasu, pogledi, dotiki pogovora, in še veliko takih neodkritih podrobnosti (osebni vonj, hoja, razumevanje, joj, koliko je še teh — na videz — majhnih reči). Nekdaj sem bral spise seksologov (da se nasmejem); kaj pa oni res vedo o tem? Večina veže svoja kurja čreva mimo in zraven problemov, ki res so. Tudi slavna KAMA sutra ne zaleže na celo področje človeštva. Evropejci smo sicer omejeni, a v kurbariji ne, to je dokazal že Ovid z Metamorfozami.

Govorim ji, ko se zlekнем z nje, ona sprejema moje govorjenje ko del najinega stika. Skoraj bi lahko rekel, da je ženska brez napake, a ustrašim se vsebine take izjave — in hkrati svojega občutka do nje. Ja, ja, osamljenost je dobro pognojena njiva za navduševanje nad slučajnim stikom. Poznam vsa opevanja ženskega telesa in vse opise velikih ljubezni. Vse poznam na tem področju — razen sebe.

Težko mi je zatajiti nekatere (na videz) nepomembne podrobnosti. Pa verjetno moram. Njeni prsti, ki znajo delovati z nohti in z mečico in iščejo dosledno prave vdolbine, od ušesne do ritne, prek hrbtenice, odpiranja in zapiranja stegen, približevanje in oddaljevanje te mile gmote mesa z udi, ritem delovanja, izdihi in vdihi, stoki in kriki, odbijanje in hkrati zahtevanje. Pozabil sem na vse premišljanje, vdal sem se do kraja, in to je trajalo (moj bog, kako grešim zoper to, kar vem!) in trajalo, želel sem si pri tem umreti — ker ne more biti nič boljšega, večjega, sijajnejšega, ali — po domače govorjeno — takega, iz česar bi se želel še kdaj prebuditi.

In ničesar ne vem o njej. Ker ne govoriva istih jezikov, ne bom nikoli nič izvedel o njej. In sploh dvomim, če je tole resnično.

Videl, ne videl, slišal, ne slišal, občutil, ne občutil? Morda opisujem nekaj, kar ni bilo, bi pa želel, da bi bilo? ONA nima lastnosti, na katere smo bili nekoč vajeni. Oba govoriva, oba — vse kaže — nekaj misliva? Njena roka gre po mojem telesu. Vračam ji, čeprav odhajam od nje in se siloma vračam k njej. Prisilim se k ponovnemu vznemirjenju. A to ni vse? Da ne tiči v tem neka skrivnost? Sprejemam težo njenega lasovja, gladkost njene kože, deviškost njenega spola, težo njenega mesa. A je to vse? Do nadaljnjega morda. Dokler gre, gre. A zdaj se moram že potruditi. Dobro, dajmo. In jo prevaram, zvalim se z nje, oba nekaj govoriva. Imam še nekaj rezerve, a počasi postajam skeptičen. Človek, sit najboljše jedi, postane presit. Zaman si zdaj prigovarjam: nekaj takega še nisi imel, to je dosežek, in si čekam (v misli) celo take abotnosti: ta mehkoba dlak, ta čvrstost prsi, ta gladkost ritnic ... Nič, nič ... gluha navada ...

Zona hudega me obide, ko občutim, kako hoče še in še — isto.

Do kam? (Niti besede ne razumem, ona pa moje ne.)

Tu se odločim za naslednjo prevaro, in kar gre.

A ona bi še.

Rezerva je na mestu (kakor pravijo dobri mehaniki). A samo za skrajni primer. Vse tisto, nad čemer sem se navduševal, postaja iz navadnega zoprno. LJUBEZEN, ZAKON, RAZMERJE, NASKOK, vse to postajajo zelo zoprne besede iz neke preteklosti.

Čisto mehanično opraviva še en poizkus; tisto, kar je bilo ob začetku novo in sijajno, postaja zdaj bedasto narejeno, tuje, mehanično, nepotrebno; nekak tuj teater; isti (ali podobni) gibi, iste (nerazumljive) besede, isto drsanje; o Bog! Kdo ima zdaj prav? Jaz prav gotovo ne.

Oddahnem se, ko padem z nje o pravem času. Objamem jo, ko da je res kaj bilo, ona me objame, božam jo, kakor je navada. Vse je docela drugače. Daleč je čas, ko sem ji hotel še kaj dopovedati.

»Trajati, bivati, biti,« govorim, ko da ji pripovedujem kaj ljubega, »tega morda sploh ni; eno pa je: dogajati se.«

Držim jo tam in tako, kot je treba, tudi ona nekaj šepeta.

Bebasto, a s prizadetim glasom, ji govorim nemogoče: »Filozofija nas zavaja bolj kot fizika.« (In jo s tremolom držim na pravem kraju) »Resnično in neresnično je s tem zavajanjem v močni zvezi.«

ONA vse to sprejema, kakor da bi bilo res.

Govorim in se nekako zabavam, ona pa se privija k meni.

»Nič ne traja, nič ne biva, nič ni,« govorim tjavendan, »vse se pa dogaja, našim čutilom navkljub. To je prehod iz behavosti včerajšnjega gledanja v meglene začetke jutrišnjega dne, ki ga ne bo, samo dogajanje gre naprej, če hočeš ali ne...«

Obupujem nad seboj, nad njo, nad vsem.

Džozef, ju dont lajk mi.

Džozef, pomagaj mi.

Zbogom, Džozef!

Odhajam, a nimam kam. Odhajam od nje in od sebe, a kam? Za boga, kam? Na konec nas vseh, naju obeh. Primem jo za stopalo, potegnem ji po hrapovini od nožnih prstov do pete, občutim njene prstne nohte, spolznem po narti, začnem ji božati meča, vglozim se v podkolenje, skušam doživeti njena kolena, ne da bi vedel za anatomijo, tu so stegna, na zunanji plati napeta, na notranji čedalje bolj gladka, vabeča... tu se začenja ponovno pričakovanje.

Spet.

Preskočim z desnico na lase in zdrsnem na tilnik. Počasi po hrbtu navzdol. Bližam se ji z obeh strani, oddaljujem se in se približujem, ko da vse mora biti tako, gladko, strašno, usodno... in šele zdaj zares. Sploh ne vem, kaj govorim. Morda nekaj o veliki kači na drevesu? Rdečkasti zastor čez vse. Vse, naj bo, kakor je, voda, ogenj, voda, ogenj. Ti in jaz?

Do kraja sam. V nekakšnem pričakovanju. Česa? Saj so vsi umrli. Vsi taki, ki imajo hrepenenje, dvom in misel.